

7. Цілі розвитку тисячоліття. Україна – 2010. Національна доповідь. К, 2010, 107с.

8. Болгова Е. В. Экономическая роль образования : статистический парадокс или проблемы эффективности? / Е. В.Болгова // Креативная экономика. – 2011. - №10(58). – С.68-73.

9. Рожко В. І. Безробіття в Україні як показник соціального розвитку країни / В. І.Рожко // Вісник НТУ «ХП». Серія : Техн. Прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХП». – 2013. - №20(993). – С.70-76.

*Рецензент д.е.н., професор НУ «ОЮА» Кібік О.М.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Сухорукова Т.Г.*

УДК 332.8

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i51.57489>

ЕФЕКТИВНА І ГНУЧКА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

*Пакуліна А.А., к.е.н, доцент (ХНУБА),
Пакуліна Г.С., студентка (УкрДУЗТ),
Бондарєв С.Е., студент (ХНУБА)*

Авторами обґрунтовані ініціативи з метою забезпечення ефективної і гнучкої соціальної політики в умовах глобалізації: для стабілізації рівня життя населення; у контексті розвитку зайнятості; у напрямі розвитку професійного навчання на виробництві; для розвитку робочих місць; щодо збереження наявних та створення нових робочих місць; у контексті розвитку соціальної політики щодо заробітної плати; щодо розвитку соціальної політики у сфері пенсійного забезпечення; у напрямі поглиблення адресності системи державної соціальної допомоги.

Ключові слова: соціальна політика, глобалізація, соціальний розвиток, інфраструктура, державно-приватне партнерство.

ЭФФЕКТИВНАЯ И ГИБКАЯ СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

*Пакулина А.А., к.э.н, доцент (ХНУСА),
Пакулина А.С., студентка (УкрГУЖТ),
Бондарев С.Э., студент (ХНУСА)*

Авторами обоснованы инициативы с целью обеспечения эффективной и гибкой социальной политики в условиях глобализации: для стабилизации уровня жизни населения; в контексте развития занятости; в направлении развития профессионального обучения на производстве; для развития рабочих мест; для сохранения имеющихся и создания новых рабочих мест; в контексте развития социальной политики относительно заработной платы; для совершенствования социальной политики в сфере пенсионного обеспечения; в направлении углубления адресности системы государственной социальной помощи.

Ключевые слова: социальная политика, глобализация, социальное развитие, инфраструктура, государственно-частное партнерство.

EFFECTIVE AND FLEXIBLE SOCIAL POLICY IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Pakulina A.A., Associate Professor, Cand.Sc. (Econ.) (Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture),

Pakulina H.S., Student (Ukrainian State University of Railway Transport),

Bondarev S.E., Student (Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture)

Initiatives are reasonable authors with the purpose of providing of effective and flexible social policy in the conditions of globalization: for stabilizing of standard of living of population; in the context of development of employment; in the direction of development of the vocational training on a production; for development of workplaces; for maintenance of present and creation of new workplaces; in the context of development of social policy in relation to a salary; for perfection of social policy in the field of the pension providing; in the direction of deepening of addresses of the system of state social help.

Keywords: *social policy, globalization, social development, infrastructure, state-private partnership.*

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Соціальну політику в широкому розумінні слід розглядати як сукупність теоретичних принципів і практичних заходів, що розробляються і реалізуються державними і недержавними органами, організаціями й установами, спрямованих на створення необхідних умов життєдіяльності, задоволення соціальних потреб населення, створення в суспільстві сприятливого соціального клімату [6, с. 241]. Відчувається потреба в дослідженні пріоритетів сучасної соціальної політики, систематизації й узагальненні підходів до вирішення теоретичних і прикладних питань, які сприяють виходу України на траєкторію сталого розвитку, подоланню кризи в системі зайнятості та ринку робочої сили, створенню нових та збереженню існуючих робочих місць, розвитку професійного навчання працівників на виробництві, підвищенню дієвості заходів реформування політики заробітної плати, врегулюванню проблем зайнятості членів особистих селянських господарств, пенсійного забезпечення, поглибленню адресної соціальної допомоги, стабілізації рівня життя населення. Цим пояснюється актуальність і вибір теми проведеного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланням на джерела. Питання побудови ефективної і гнучкої соціальної політики

розглядаються в працях багатьох вітчизняних учених: В. М. Гейця [1], Т. М. Кір'ян [2], В. І. Куценко [3], Я. В. Остафійчука [4], С. Л. Пакуліна [5], І. С. Феклістової [7] та інших. Аналіз останніх досліджень і публікацій виявив істотний недолік досліджень стратегії соціального розвитку окремих регіонів України. У теперішній час особливо актуальним стає питання про вибір стратегічних пріоритетів соціального розвитку України. У найзагальнішому плані стало очевидно, що ключовим напрямом довгострокової соціально-економічної політики держави є послідовне поліпшення якості й рівня життя населення на основі підвищення конкурентоспроможності національної економіки та її виходу на траєкторію сталого розвитку.

Виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Аналіз і узагальнення наукових публікацій свідчить про те, що ряд аспектів теоретичного і методичного характеру з вдосконалення стратегії соціального розвитку окремих регіонів України, наукового обґрунтування пріоритетів ефективної й гнучкої соціальної політики в умовах глобалізації розроблений недостатньо і мало освітлюється. Відсутній системний підхід щодо цих питань. Актуальність і недостатня розробленість проблем наукового обґрунтування ефективної й гнучкої

соціальної політики вимагають, щоб вони стали об'єктом спеціального наукового дослідження. Виходячи з цього, нами обґрунтовані ініціативи з метою забезпечення ефективної і гнучкої соціальної політики в умовах глобалізації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Цілі дослідження – обґрунтування ініціатив з метою забезпечення ефективної і гнучкої соціальної політики в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Соціальна політика формується і реалізується в процесі діяльності суб'єкта в особі державних структур, громадських організацій, органів місцевого самоврядування, а також виробничих та інших колективів. Реальні інститути й інструменти державного регулювання рівня життя використовуються неякісно за відсутності чітких орієнтирів підвищення рівня життя населення та національної моделі добробуту.

З метою забезпечення ефективної і гнучкої соціальної політики, подальшого розвитку в Україні соціальної сфери (що характеризується: подоланням кризи в системі зайнятості та ринку робочої сили; створенням нових та збереженням наявних робочих місць; розвитком професійного навчання працівників на виробництві; підвищенням дієвості заходів реформування політики заробітної плати; врегулюванням проблем зайнятості членів особистих селянських господарств, пенсійного забезпечення; поглибленням адресної соціальної допомоги; стабілізацією рівня життя населення) доцільним, на наш погляд, є впровадження наступних ініціатив.

1. З метою стабілізації рівня життя населення: провести регіональну соціальну політику, більш повно використовувати виробничий потенціал регіонів; привести у відповідність рівень життя українських громадян до світових стандартів; розробити та законодавчо впровадити систему перспективних соціальних стандартів рівня і якості життя; посилити адресну соціальну допомогу насамперед в соціально неблагополучних регіонах, де рівень життя населення значно нижчий за середній; запобігати зниженню рівня життя населення завдяки подоланню інфляції, збереженню стабільних цін, переходу до жорсткої

бюджетної політики, корегуванню заробітної плати та пенсій на рівень інфляції; стимулювати мотивацію до трудової та підприємницької діяльності, становлення середнього класу; визначити загрози соціальній безпеці держави та розробити системні заходи щодо їх подолання; розвивати соціальну інфраструктуру, створити сприятливі умови для виховання, освіти, духовного розвитку дітей та молоді; активізувати соціальну роль держави, розвинути механізм взаємодії держави і суспільства в соціальній сфері; гармонізувати відносини між різними соціальними групами; пріоритетами соціальної політики держави визначити: демографічну політику, охорону здоров'я і духовний розвиток, освіту та професійну підготовку, зайнятість населення, соціальний захист населення.

2. У контексті розвитку зайнятості: модернізувати трудове законодавство і законодавство про зайнятість населення; підвищити територіальну мобільність робочої сили; забезпечити збалансовану професійну підготовку і попит на робочу силу; стимулювати економічну активність населення; підвищити якість робочих місць; створювати робочі місця на підставі визначення пріоритетних галузей економіки; ліквідувати неефективні робочі місця.

3. У напрямі розвитку професійного навчання на виробництві: створити спеціальні (міжгалузеві і міжрегіональні) фонди фінансування професійного навчання працівників; розробити консолідовану політику представників адміністрації, кадрових служб і профспілок підприємств щодо максимального збереження та підвищення кваліфікації працівників на виробництві; здійснювати випереджаючими темпами (по відповідності до розвитку виробництва) професійне навчання працівників підприємств; посилити взаємозв'язок між роботодавцями і службами зайнятості, зокрема, в аспекті перенавчання вивільнених працівників за кошти Фонду зайнятості населення, а також за кошти фізичних і юридичних осіб з обов'язковим їх працевлаштуванням після проходження навчання.

4. У напрямі розвитку робочих місць: зосередити увагу на розвитку наукомістких галузей, переозброєнні промисловості і сільського господарства, засобів зв'язку,

інвестуванні в малий та середній бізнес; зосередити увагу на галузях, що визначають життєзабезпечення населення, використовуючи наявні продуктивні сили й обіговий капітал виробничої сфери;

5. Щодо збереження наявних та створення нових робочих місць: забезпечити оперативну розробку, оновлення і впровадження в навчальний процес стандартів і програм професійної підготовки, які відповідають паспортам типових робочих місць і посад для забезпечення їх швидкого комплектування працівниками та досягнення високої соціально-економічної ефективності зайнятості на новостворених робочих місцях; упровадити комплекс заходів із надання державної підтримки підприємствам, які в умовах підвищення вимог до конкурентоспроможності продукції вживають активні заходи щодо збереження робочих місць і запобігання скороченню зайнятості;

6. У контексті розвитку соціальної політики щодо заробітної плати: запровадити на законодавчому рівні «мінімальний стандарт оплати праці», параметри якого за певними видами економічної діяльності мають бути предметом переговорів між профспілками і роботодавцями та враховуватимуть різні класи праці (залежно від важкості та напруженості); змістити акценти на договірне регулювання заробітної плати; подолати високий рівень заборгованості з виплати заробітної плати; підвисити рівень оплати праці працівників бюджетної сфери (медиків, педагогів, науковців та працівників соціальної та культурно-освітньої сфери) з метою створення кадрового потенціалу; розробити нову Єдину тарифну сітку з урахуванням оптимальних співвідношень між тарифними коефіцієнтами; внести зміни до нормативно-правових актів України щодо уніфікації стимулюючих виплат працівникам різних галузей бюджетної сфери; розробити методики щодо критеріїв та підходів віднесення посад працівників бюджетної сфери до певних розрядів єдиної тарифної сітки з урахуванням складності праці, професійної кваліфікації та ділових якостей працівників; забезпечити гідні й безпечні умови життя та праці, зростання добробуту громадян.

7. Щодо розвитку соціальної політики у сфері пенсійного забезпечення: підвищити рівень заробітної плати в

реальному секторі економіки, що сприятиме підвищенню платоспроможності населення, підтримці вітчизняного товаровиробника та збільшенню надходжень до соціальних фондів; розробити нормативно-правовий механізм щодо виведення заробітної плати з «тіні».

8. У напрямі поглиблення адресності системи державної соціальної допомоги необхідно затвердити зміни до Методики обчислення сукупного доходу родини для всіх видів соціальної допомоги (зокрема, під час обчислення сукупного доходу слід враховувати фактично отриману (замість нарахованої) заробітну плату та виплати, які передбачені системою оплати праці, тобто без внесків до страхових фондів).

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку.

1. В умовах розвитку процесів глобалізації держава є насамперед формою існування народу, нації, інструментом захисту його прав та інтересів, умовою збереження й відтворення, функціонування й розвитку. Відставання у процесах формування ефективної моделі економічного розвитку соціальної спрямованості в умовах відкритості економічного простору, глобальної конкуренції та мобільності ресурсів призводить до втрати найбільш освіченої й економічно активної частини людського потенціалу України через трудову міграцію.

2. Суттєвим досягненням у розвитку соціальної політики держави вважаємо створення в Україні умов для розвитку соціального діалогу. Соціальний діалог стає домінуючою ідеологією, основою реалізації державної політики у сфері створення умов для гідної праці, регулювання соціально-трудова відносин, забезпечення зайнятості, безпечних умов праці, організації соціального захисту населення тощо.

3. Впровадження запропонованих ініціатив для забезпечення ефективної і гнучкої соціальної політики дозволить найефективніше використовувати ресурсний потенціал соціального розвитку території.

4. Необхідно використовувати інструменти державно-приватного партнерства з метою забезпечення ефективної і гнучкої соціальної політики, налагодження взаємодії державних структур і бізнесу при створенні об'єктів соціальної інфраструктури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В.М. Геєць . – К. : НАН України. Ін-т екон. та прогнозів. НАН України, 2009. – 864 с.
2. Кір'ян Т. М. Соціальна політика в умовах фінансово-економічної кризи / Т. М. Кір'ян // Вісник економічної науки України. – 2009. – № 2(16). – С. 176–186.
3. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики) : монографія / В.І. Куценко // РВПС України НАН України. - Ніжин: ТОВ «Вид-во «Аспект-Поліграф», 2008. – 818 с.
4. Остафійчук Я. В. Формування системи управління сталим розвитком сфери послуг : автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03/ Я. В. Остафійчук ; НАН України, ДУ «Ін-т економіки природокористування та сталого розв. Нац. акад. наук України». – К., 2013. – 39 с.
5. Пакулін С. Л. Інноваційний соціально-домінантний розвиток регіону / С. Л. Пакулін// Бізнес Інформ. – 2013. – № 5 (424). – С. 124–128.
6. Пакуліна А. А. Інноваційний розвиток й соціальна сталість економічної системи регіону / А. А. Пакуліна // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції [«Тренди та інновації в сучасній економіці»]. Тези доповідей. Частина 2. – Харків : ХНУБА, 2015. – С. 240–243.
7. Феклистова И.С. Государственное управление социальным комплексом региона в условиях международной интеграции : Учебник / И. С. Феклистова. – Орел: Издательство ОФ РАНХиГС, 2015. – 260 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДУЗТ Кідріна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Токмакова І.В.*